

Integrace

podmínky integrace, spolupráce
s SPC, služby poskytované SPC
integrovaným žákům, učitelům
běžných škol a rodičům

Integrace znamená:

- **scelení**
- **sjednocení**
- **ucelení**
- **doplnění**
- **spojení částí celku**
- **smíšení**

Kritéria pro integraci

(Janotová, Svobodová, 1998)

- **Dítě** (školní zralost, připravenost, užívání pomůcek, postoj k sobě).
- **Rodina** (aktivní spolupráce, reálná očekávání, pozitivní vztah).
- **Škola** (ředitel/ka, učitelé, žáci).
- **SPC** (poradenství).
- **Prostředky speciálně-pedagogické podpory** (asistent, kompenzační a rehabilitační pomůcky, úprava podmínek).
- **Forma integrace** (individuální, skupinová).
- **Další faktory** (sociálně-psychologické mechanismy).

Výhody integrace

(Janotová, Svobodová, 1998)

- v místě bydliště
- identifikace se skupinou slyšících
- běžná škola je výzvou, podnětem
- dostatek mluvních vzorů
- lepší školní a řečové výkony
- musí se vyrovnávat se všedními potížemi
- význam pro zdravé děti
- lepší návaznost – střední a vysoké školy.

Nevýhody integrace

(Janotová, Svobodová, 1998)

- učitel si nemusí uvědomovat odlišnost přístupu
- dítě se může cítit izolované
- velký počet žáků ve třídě
- neochota spolužáků pomáhat
- špatná akustika, hladina hluku
- větší vytížení rodičů.

Příprava školy na přijetí žáka

- **Materiální a finanční zabezpečení**
- **Podmínky běžného fungování žáka ve škole**
- **IVP**
- **Organizace a forma výuky**
- **Hodnocení**
- **Mimoškolní aktivity organizované školou**
- **Existence integračního týmu a koordinátora integrace na škole**
- **Role a postavení asistenta**
- **Odborné zajištění integrace**
- **Vztah spolužáků k integrovanému žákovi**
- **Komunikace rodičů žáka se školou**

Individuální vzdělávací plán

- IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
- IVP je součástí osobní dokumentace žáka.
- Zpracovává se před nástupem žáka do školy ve spolupráci se školským poradenským zařízením a s rodiči žáka.

Obsah IVP

- Údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické péče žákovi včetně zdůvodnění
- Údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, př. prodloužení délky středního a vyššího odborné vzdělávání, volba pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úprava konání závěrečných, maturitních zkoušek, absolutoria.
- Vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnických služeb a jejich rozsah u žáků se sluchovým postižením
- Seznam kompenzačních, rehabilitačních, speciálních učebních pomůcek a učebnic a učebních textů
- Jmenovité určení pracovníka školského poradenského zařízení
- Potřeba navýšení finančních prostředků
- Závěry speciálně pedagogických, popř. psychologických vyšetření

Učitel

Učitel je ústřední postavou dlouhodobého integračního procesu.

(Sobotková, 2003)

Učitel

- musí mít zájem o další vzdělávání a získávání informací o specifické problematice sluchového postižení
- musí pomoci žákovi překonat počáteční obtíže
- musí vytvořit motivující atmosféru ve třídě
- musí pomoci spolužákům naučit se žáka s postižením přijmout, komunikovat s ním, pomáhat mu
- měl by se seznámit a spolupracovat s rodinou
- měl by spolupracovat a konzultovat se speciálním pedagogem speciálního pedagogického centra pro žáky s vadami sluchu, případně i s logopedem
- mohl by navázat na dosavadní zkušenosti z mateřské školy.

Učitel sluchově postiženého žáka by měl dbát na:

- kontrolu, zda žák porozuměl (vhodnými dotazy),
- nutnost shrnutí diskuze (či současných odpovědí více žáků) do nejdůležitějších bodů,
- vysvětlení, co se bude dál dělat (při změně činnosti či tématu rozhovoru),
- zapisování pokynů a čísel stránek úkolů (na tabuli, DŮ do deníčku),
- písemné členění vyučovací jednotky s vyznačením nejdůležitější části učiva,
- zvláštní pozornost věnovat důkladnému vysvětlení nových pojmů, včetně vypracování jejich seznamu, doplněného stručnou a srozumitelnou odpovědí,
- použití homonym bez kontextu celé věty.

Rušivé situace, vznikající ve třídě:

- mluví-li více dětí najednou, SP žák se neorientuje (neví, kdo právě mluví) a často ani nerozumí,
- odrazy zvuku od stěn a stropu, magnetické tabule, nevhodná podlahová krytina (nepohltí zvuky posunovaných židliček a lavic, kroky),
- neutěsněná či otevřená okna, propouštějící hluk z okolí školy (rušná ulice, školní hřiště),
- pomůcky, vydávající zvuk (zpětný projektor),
- stejná činnost všech žáků (otevírání učebnic),

I hluk při pracovních činnostech může SP obtěžovat, jisté zvuky mohou působit až bolestivé pocity.

Sluchově postiženým dětem chybí:

- schopnost zaměřit pozornost na konkrétní akustický signál,
- schopnost výběru relevantního signálu (např. řeči ve směsici jiných),
- schopnost porovnat dva akustické signály,
- schopnost doplnit chybějící část slova podle slovního vzoru uloženého v paměti,
- schopnost doplnit slovo do věty tak, aby dávala smysl,
- schopnost tvořit slova z nabídnutých hlásek,
- schopnost směrového slyšení (Lejska, 2003).

Činnosti a služby SPC

1/2

Činnost je dána vyhláškou MŠMT 72/2005 Sb.

- **Komplexní diagnostika klienta**
- **Depistáž a včasná intervence**
- **Krizová intervence (pomoc v rodině)**
- **Speciální terapie podle druhu postižení**

- **Výcvik specifických činností a nácvik používání kompenzačních pomůcek**
- **Sociálně-právní poradenství**
- **Metodická a supervizní činnost pro školy**
- **Poskytování konzultací pedagogům (integrace)**
- **Spolupráce se specializovanými lékařskými pracovišti**

Poskytování poradenských služeb

Poradenské služby jsou poskytovány:

- dětem, žákům, studentům
- jejich zákonným zástupcům
- pedagogickým pracovníkům
- školám
- školským zařízením

Činnost SPC

SPC

- zjišťuje speciální připravenost žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku
- zajišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním
- zpracovává odborné podklady pro integraci těchto žáků a jejich zařazení a přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření

Činnost SPC

- SPC zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo je jim určen jiný způsob plnění povinné školní docházky (§41 a 42 školského zákona)
- Vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopnosti, nadání a na začleňování do společnosti

Terapie:

- reedukace sluchu
- logopedická péče (navozování mluvené řeči, náprava výslovnosti)
- výuka znakového jazyka
- řešení výchovných problémů
- příprava na implantaci kochleárního implantátu a následná logopedická péče.

SPC – dále jen Centrum

- (1) **Centrum** poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních, žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.
- (2) Žákům základních škol speciálních a školských zařízení jsou poradenské služby centra poskytovány pouze v rámci diagnostiky a kontrolní diagnostiky, v odůvodněných případech i v rámci speciální individuální nebo skupinové péče, kterou nezajišťuje škola nebo školské zařízení, kde je žák zařazen.
- (3) Činnost centra se uskutečňuje ambulantně na pracovišti centra a návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách, v zařízeních pečujících o žáky se zdravotním postižením.

Centrum:

- a) zjišťuje speciální připravenost žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku a speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, zpracovává odborné podklady pro integraci těchto žáků a pro jejich zařazení a přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření,
- b) zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky²),
- c) vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti,
- d) poskytuje pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům poradenství v oblasti vzdělávání žáků se zdravotním postižením,
- e) poskytuje metodickou podporu škole.

Speciální standardní činnosti pro sluchově postižené klienty

- budování a rozvoj komunikačních dovedností klienta
- orální komunikace (logopedické techniky : výstavba mluvené řeči od hlásek po věty, náprava výslovnosti, posazení hlasu, rozvoj slovní zásoby, sluchová výchova, rytmizace, dechová cvičení....)
- vizuálně motorická komunikace (znakový jazyk, oční kontakt, jemná a hrubá motorika, mimika obličeje, polohy a postavení rukou, umístění v prostoru, pojmová a slovní zásoba ve znacích, stavba věty)
- výcvik čtení s porozuměním
- výcvik odezírání
- kurzy znakového jazyka pro rodiče a další uživatele služeb
- nácvik činností pro vyšetření audiometrem
- speciální příprava na operaci kochleárního implantátu a pooperační rehabilitační péče

- cvičení na posilování nepostižených smyslových funkcí
- nácvik používání kompenzačních pomůcek
- individuální a skupinové terapie pro rodiče vedené psychologem
- rodinná terapie, krizová terapie, terapie pro neslyšící rodiče.....
- instruktáže pro rodiče
- sluchová výchova, zásady manuální komunikace, rozvoj motoriky dítěte, výstavba orální řeči, alternativních metod čtení, analyticko-syntetická metoda čtení, vedení pojmových deníků, řešení výchovných problémů, nácvik čtení s porozuměním, využívání kompenzačních pomůcek, příprava na operaci kochleárního implantátu apod.
- dítě předškolního věku čeká v budoucnu audiometrické vyšetření sluchu u lékaře, které vyžaduje spolupráci dítěte. ve školním věku podstupuje žák toto vyšetření nejméně 1x ročně. aby bylo vyšetření objektivní, je dobré zvykat dítě na spolupráci s vyšetřujícím.